

Dedikodu: İki tarafı keskin kılıç

Dedikodu son yıllarda görsel ve yazılı medyanın da desteğiyle nerdeyse günlük hayatımızın bir parçası ve yegâne iletişim biçimi haline geldi. Gün geçmiyor ki herhangi bir televizyon kanalında veya gazete köşesinde tanıdığımız veya tanımadığımız, ünlü veya ünsüz birçok kişinin dedikodusuna tanık olmayalım. Öyle güzel bir şekilde sunuluyor ki televizyonlarda “Az sonra!” nidalarıyla bağıra bağıra izleyenleri cezp etmeye çalışıyorlar. Oysa onların amacı kimin dedikodusunu nasıl veya niçin yaptıkları değil, maalesef magazin haberleri diye bir grup insanı daha izleyici saflarına katarak reyting (izlenme oranları) seviyelerini artırmak ve daha çok kazanmak.

Magazin adı altında yapılan televizyon ve gazete yayınları, renklilikleri ve kolay takip edilir olmaları nedeniyle izlenmeleri veya okunmaları belli düzeyde birçok kişiye sanki yemek üzerine tatlı yemek, sakız çiğnemek veya yürürken çekirdek yemek gibi kolay gelmekte. Her izleyen veya okuyanın daha program bitmeden, gazetenin sonuna gelmeden unutacağını bildiği bir eylem: dedikodu haberleri yapan yazılar veya programlar. Birçoğumuz maalesef şu soruyu soruyoruz: “Peki ne yapalım?” Cevap son derece basit; izleyeceğimiz programları çok itina ile seçmemiz gerekiyor, çünkü seçilen programlarla istesek de istemesek de yayıncıya reyting kazandırıyor ve daha çok reklam almasına yardımcı oluyoruz.

Dedikodu tabanlı televizyon programı ve gazete yayınlarının dışında küçük ve dar çevrelerde dedikodunun, asılsız haberlerin, muhatabın bilgisi olmadan üretilen dedikoduların nelere mal olduğunu hepimiz çok iyi bilmekteyiz. Kimi zaman cinayetlere, masum ölümlere, ailelerin dağılmasına ve daha birçok olumsuz sonuçlara neden olduğunu, günahsız insanların yaşamlarını yitirdiklerine veya ömür boyu üzüntüyle yaşadıklarına tanık olmaktadır. Yazımızda dedikodunun dini boyutuna değinmeyeceğiz ancak dinimiz açısından da son derece istenmeyen bir eylem olduğu malum. Biz daha çok dedikodunun güncel hayatımızdaki etkilerini yazılı ve görsel medya açısından değerlendiriyoruz. Asıl değinmek istediğimiz husus ise dedikodunun bir iletişim biçimi olarak günlük hayatımızda yer almasıdır.

Çoğu zaman iletişim ortamında kurduğumuz cümlelerin dedikodular içerip içermediğini bile düşünmüyoruz. Muhatabımızın yüzüne söyleyemediğimiz her olumsuz, yeren, aşağılayan veya eleştiren ifade ve cümleler bir tür dedikodudur diyebiliriz. Sözün muhatabının olmadığı iletişim ortamında istemeden de olsa sarf edilen her olumsuz ve incitici söz konuşanı rahatlatılabilir ancak muhatabımızda tafisi mümkün olmayan yaralar açabilir. O halde muhatabın olmadığı iletişim ortamlarında mümkün olduğu kadar olumsuz ifade ve sözleri sarf etmekten çekinmeliyiz ve gıybatten uzak durmalıyız.

Yazımıza küçük bir fıkra ile bitirelim.

Ülkelerden birinde küçük bir kasabada adamın biri, bilge bir kişi hakkında durmadan kötü şeyler söylüyormuş, sürekli dedikodu yapıyormuş. Bir gün, bu yaptığından dolayı vicdan azabı duyarak, bilgeye gitmiş ve kendisini affetmesini istemiş, sonra da günahının kefareti olarak bir ceza çekmek istediğini belirtmiş. Bilge kişi ona, eve gidip bir kuş tüyü yastık almasını, yastığı yırtıp açmasını ve tüylerini rüzgârda savurmasını, sonra da tekrar ona gelmesini söylemiş.

Adam kendine söylenenleri aynen yapmış ve bilgeye gelerek:

- Şimdi affedildim mi...? diye sormuş
- Hemen hemen, demiş bilge kişi. Son bir şey kaldı. Şimdi git ve o tüylerin hepsini topla.
- Ama bu imkânsız, diye itiraz etmiş adam. Rüzgâr onları çoktan her yana savurmuştur bile...
- Doğru, demiş bilge. Senin de yaptığın kötülüğü düzeltmeyi gerçekten istemene rağmen, sözlerinle ve yaptığın dedikodularla, sarf ettiğin asılsız ifadelerle verdiğin zararı düzeltmen, tüyleri toplaman kadar zor...

Bilindiği gibi söz ağızda çıkana dek kişiye aittir, ancak ağızdan çıktıktan sonra kişi ona ait olur. Bu itibarla nerede, hangi ifadeyi, doğrumu yanlış mı diye araştırmadan ve düşünmeden sarf etmek çok daha vahim sonuçlar doğurabilir. Zira sözler, dedikodu olduğunu bilip bilmeden sırf laf olsun diye iletişim kurmak veya devam ettirmek adına kullandığımız cümleler unutmamalym iki tarafı keskin kılıca benzer söyleyene de dedikodusu yapılan da mutlaka zarar verir. O halde sözlerimizi özenle seçerek dedikodunun bir parçası olmadan güzel iletişim kurmaya çalışalım. Ayrıca dedikodu bumerang gibidir, sözün sahibine mutlaka bir gün geri döner.

01 Eylül 2013, Bişkek